

**Винник А. О.,**  
кандидат юридичних наук,  
доцент кафедри кримінального права і кримінології  
Львівський державний університет внутрішніх справ,  
м. Львів

## **ЩОДО ПИТАННЯ ПІДСТАВ ЗАСТОСУВАННЯ ЗАХОДІВ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОГО ХАРАКТЕРУ ДО ЮРИДИЧНИХ ОСІБ**

На сьогоднішній день в світі існує кілька найбільш поширених моделей кримінальної відповідальності юридичних осіб. Правовий аналіз чинного українського законодавства дозволяє стверджувати, що інститут кримінальної відповідальності в нашій державі орієнтується на модель відповідно до якої єдиним можливим суб'єктом кримінального правопорушення є фізична особа. Міністерство юстиції України у своєму Роз'ясненні від 26.11.2013 р. зазначило, що юридична особа сама не наділена правосвідомістю і волею приймати будь-які рішення і здійснювати ті чи інші діяння, а для реалізації його правомочності від імені та в інтересах юридичної особи діють відповідні фізичні особи, суб'єктивне ставлення яких до діянь, які вчиняються, і являє собою вираження волі юридичної особи [3].

Сама по собі сьогодні юридична особа не визнається суб'єктом кримінального правопорушення однак, це не означає, що вона знаходиться поза правового регулювання. Відносно такої юридичної особи нарівні з фізичними особами, які від її імені та в її інтересах вчинили кримінальне правопорушення, може бути відкрито кримінальне провадження, і у разі встановлення вини такої фізичної особи до юридичної особи можуть бути застосовані заходи кримінально-правового характеру.

Такі заходи кримінально-правового впливу передбачені у положеннях ст. 96-6 КК України і серед них зокрема є штраф, конфіскація майна та ліквідація. Штраф відповідно до вказаної статті залежить від ступеня тяжкості вчиненого діяння. При цьому, підставою їх застосування є вчинення уповноваженою особою компанії вичерпного переліку передбачених у ст. 96-3 КК України кримінальних правопорушень, які умовно можна поділити на три групи:

- ***у сфері господарської діяльності або службових кримінальних правопорушення;***
- ***пов'язаних з тероризмом;***
- ***пов'язаних з посяганням на національну безпеку, державний устрій, мир, безпеку і міжнародний правопорядок.***

Вказаний перелік є вичерпним і саме ця його вичерпність не витримує критики. Перелік вказаних у ст. 96-3 КК України діянь не відповідають сучасним запитам суспільства на справедливість, не узгоджуються із іншими кримінально-правовими нормами, а відтак не може вважатися дієвим інструментом впливу на юридичну особу.

Зокрема, серед усього переліку вказаних діянь, у ст. 96-3 КК України,

відсутня вказівка на кримінальне правопорушення передбачене ст. 203-2 КК України, що власне унеможливує застосування до юридичної особи, у разі вчинення цього кримінального правопорушення від імені та в інтересах останньої, заходів кримінально-правового характеру.

Паралельно із цим звертають на себе увагу і положення ст. ч.1 ст.164 КУпАП [2], де передбачено відповідальність за дії, які полягають у провадженні господарської діяльності: без державної реєстрації, як суб`єкта господарювання, без одержання ліцензії на провадження певного виду господарської діяльності, здійснення таких видів господарської діяльності з порушенням умов ліцензування. Суб`єктом відповідальності в даному випадку є суб`єкт господарювання. Однак, Згідно ч.3 ст.20 Закону України "Про ліцензування видів господарської діяльності"[3], виду господарської діяльності, що підлягає ліцензуванню, без ліцензії чи здійснення таких видів господарської діяльності з порушенням умов ліцензування посадові особи суб`єктів господарювання несуть адміністративну відповідальність, передбачену Кодексом України про адміністративні правопорушення.

Виходить ситуація, при якій юридична особа від імені та в інтересах якої вчиняється незаконна діяльність з організації та проведення азартних ігор, лотерей за будь-яких обставин знаходиться поза впливом кримінально-правових норм. Так само до неї безпосередньо не може бути застосоване і заходи адміністративного впливу.

Однак, очевидним і безспірним є той факт, що суб`єктами грального бізнесу (незаконної діяльності з організації чи проведення азартних ігор, лотерей) в широкому розумінні цього терміну є будь-які, в тому числі і юридичні особи. До їх числа відносяться наприклад ігрові клуби чи казино, зали з ігровими автоматами; підприємства, які випускають відповідне устаткування і аксесуари для проведення такої діяльності та інш. Більше того, саме і лише юридична особа може отримати ліцензію на здійснення такої діяльності, як проведення азартних ігор, а також стати оператором лотерей.

Вказане вище демонструє суттєву законодавчу прогалину, яка повинна бути піддана ґрунтовному правовому аналізу в рамках детального самостійного дослідження присвяченого, або тематиці кримінальної відповідальності юридичної особи, загалом, або ж, в межах визначення суб`єктного складу такого кримінального правопорушення, як незаконна діяльність з організації або проведення азартних ігор, лотерей ( ст. 203-2 КК), зокрема. В свою чергу, в рамках останнього підходу, одним із способів вирішення окресленої проблеми, вбачається в необхідності внесення змін до положень ст. 96-3 КК України, в якій серед числа кримінальних правопорушень **у сфері господарської діяльності передбачити ст. 203-2 КК України.**

#### **Список використаних джерел:**

1. Закону України від 02.03.2015 року **222-VIII** «Про ліцензування видів господарської діяльності» URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-19#Text>

2. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984 р. № 8073-Х. Дата оновлення: 20.03.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>.

3. Щодо надання роз'яснень положень Закону України від 23 травня 2013 року № 314-VII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо виконання Плану дій щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України стосовно відповідальності юридичних осіб»: лист М-ва юстиції України від 26.11.2013 № 1169-0-3-13/11 // Головбух: бюджет: сайт. URL: <http://zakon.gbb.com.ua/regulations/1521/8205/8207/462247> (дата звернення: 30.10.2023р.).